

УДК 378.145

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.5/27.204511>

Світлана ХМЕЛІВСЬКА,

orcid.org/0000-0002-2934-0506

кандидат педагогічних наук, викладач іноземної мови

Коростишівського педагогічного коледжу імені І. Я. Франка

(Коростишів, Житомирська область, Україна) svitlana.khmelivska@gmail.com

Данило САМОЙЛЕНКО,

orcid.org/0000-0003-2316-3200

магістрант Навчально-наукового інституту педагогіки

Житомирського державного університету імені Івана Франка

(Житомир, Україна) samjlenk.dank@gmail.com

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В МАГІСТРАТУРІ: ДОСВІД СЛОВАЧЧИНИ

У статті представлено результати системного теоретичного аналізу особливостей підготовки вчителів іноземної мови у Словаччині (рівень магістратури). Виявлено ефективність і практикоорієнтованість системи навчання здобувачів вищої освіти іноземної мови компетентності.

З'ясовано, що у вітчизняних закладах вищої освіти зміст підготовки майбутніх учителів іноземної мови охоплює мовну теоретичну й методичну підготовку на чотирьох взаємопов'язаних етапах навчання: професійно орієнтований, теоретико-практичний, використання теоретико-практичних умінь і формування професійної компетентності.

Встановлено, що під впливом соціокультурних чинників європейської інтеграції Словаччини у змісті професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов з'явилися нові педагогічні ідеї, спрямовані на розвиток загальнопрофесійних якостей майбутнього вчителя. Вони проявлялися в розвитку й розробці теоретико-методологічних засад формування змісту педагогічної освіти, науково обґрунтованих кваліфікаційних характеристик і професіограм, що містять вимоги до мовної підготовки майбутніх учителів іноземних мов, пошуку нових загальнометодологічних підходів, які детермінували специфіку професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов, спрямованість цього процесу на формування іноземної комунікативної компетентності.

Удосконалення професійної підготовки вчителів іноземної мови в словацьких університетах пов'язане з наданням їй більшої практичної спрямованості шляхом уведення нових практичних компонентів, насамперед професійної практики як складника підготовки магістрів окремих гуманітарних спеціальностей.

Розв'язання проблеми якісної підготовки майбутніх учителів іноземних мов в Україні передбачає не пряме запозичення зарубіжного досвіду, а ретельне вивчення теорії й практики педагогічної підготовки вчителя у закладах вищої освіти розвинених країн з демократичними традиціями й адаптацію прогресивних ідей з урахуванням специфіки вітчизняної системи освіти.

Ключові слова: *підготовка вчителів іноземної мови, рівень магістратури, Словаччина.*

Svitlana KHMELIVSKA,

orcid.org/0000-0002-2934-0506

Candidate of Pedagogical Sciences,

Foreign Language Teacher

in Korostyshiv I. Ya. Franko Pedagogical College

(Korostyshiv, Zhytomyr region, Ukraine) svitlana.khmelivska@gmail.com

Danylo SAMOILENKO,

orcid.org/0000-0003-2316-3200

Master Student at the Educational and Scientific

Institute of Pedagogy

of Zhytomyr Ivan Franko State University

(Zhytomyr, Ukraine) samjlenk.dank@gmail.com

PREPARATION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN THE MASTER'S DEGREE: EXPERIENCE OF SLOVAKIA

The article presents the results of a systematic theoretical analysis of features of foreign language teacher training in Slovakia (master's level). The efficiency and practical orientation of the system of training of higher education applicants for foreign language competence have been revealed.

It has been found out that the content of the training of future foreign language teachers in domestic higher education institutions includes language theoretical and methodological training at four interrelated stages of education: vocationally oriented, theoretical and practical, use of theoretical and practical skills and formation of professional competences.

It is established that under the influence of socio-cultural factors of the European integration of Slovakia in the content of professional training of future foreign language teachers, new pedagogical ideas appeared, aimed at the development of general professional qualities of the future teacher, manifested in the development of theoretical and methodological education; scientifically substantiated qualification characteristics and profессиograms, which included requirements for language training of future foreign language teachers; the search for new general methodological approaches that determined the specifics of future foreign language teachers' vocational training;

Improvement of vocational training of foreign language teachers at Slovak universities is associated with providing it with a more practical focus by introducing new practical components, first of all, professional practice as a component of the preparation of masters of individual humanities.

The solution of the problem of qualitative training of future foreign language teachers in Ukraine does not involve direct borrowing of foreign experience, but a careful study of the theory and practice of teacher training in higher education institutions of developed countries with democratic traditions and adaptation of progressive ideas in education.

Key words: *foreign language teacher training, master's level, Slovakia.*

Постановка проблеми. Сьогодні, філологи викладають у школах, працюють журналістами, очолюють PR-агенції, займаються маркетингом. Вони перекладають і редагують тексти, роблять рекламу, навчають ділового спілкування й красномовства співробітників різних компаній, керують роботою веб-сайтів і блогів. Вони також працюють на посадах спічрайтерів для політиків, навчають української мови іноземних студентів, ведуть діловодство. Філологи працюють у будь-якій сфері, яка потребує професійної роботи з усним і письмовим текстом.

Англійська сьогодні має особливий статус, адже вона є мовою міжнародного спілкування. Англійською пишуть, її розуміють, на ній розмовляють у всьому світі, вона є найважливішим засобом не тільки міжнародного спілкування всіх видів (випадкового й цілеспрямованого, формального й неформального, комерційно-промислового, політичного, дипломатичного тощо), але й засобом поширення наукових досліджень і професійного знання загалом. Цей високий статус англійської мови в усьому світі вимагає високих стандартів викладання і навчання.

Саме тому все більше українських студентів замислюється над тим, щоб здобувати освіту за кордоном. У цьому контексті Україна має переїмати найкращий досвід європейських країн з метою впровадження його на практиці у вищих навчальних закладах. Тому доцільним видається порівняльний аналіз підготовки магістрів в Україні та за кордоном з метою модернізації чинної вітчизняної системи. Для аналізу ми обрали Словаччину, тому що її досвід недостатньо представлений у вітчизняному педагогічному дискурсі.

Аналіз досліджень. Проблема підготовки майбутнього вчителя в умовах трансформаційних змін вищої освіти слугувала предметом наукового зацікавлення вітчизняних учених. Зокрема

в дослідженні М. Княжева «Система формування самостійно-дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов у процесі ступеневої підготовки» (Княжев, 2007) проаналізовано історико-педагогічне підґрунтя самостійної дослідницької діяльності майбутніх учителів іноземних мов, розкрито здобутки вітчизняних і іноземних практиків в оптимізації самостійної дослідницької діяльності студентів, висвітлено творчий доробок науковців в організації самостійної дослідницької діяльності студентів у практиці вищої школи (Княжева, 2015: 82–87).

Важливим доробком для поповнення наукових знань історії розвитку навчання іноземних мов стало дисертаційне дослідження «Теорія і практика навчання іноземних мов як складової змісту гімназичної освіти другої половини ХІХ – початку ХХ століття» А. Долапчі (Долапчі, 2008), у якому авторка запропонувала власну періодизацію розвитку теорії й практики навчання іноземних мов у гімназіях другої половини ХІХ – початку ХХ ст. з точки зору актуальних для кожного етапу методів навчання.

Особливу цінність для нашого дослідження становлять розвідки О. Мисечко та І. Соколової, в яких представлено професійну підготовку майбутніх учителів, зокрема вчителів іноземних мов. О. Мисечко в праці «Формування системи фахової підготовки вчителя іноземної мови в педагогічних навчальних закладах України (початок 1900-х – початок 1960-х рр.)» дала характеристику головним передумовам становлення професійно-педагогічної іншомовної освіти; розробила періодизацію формування системи професійної підготовки вчителя іноземних мов (Мисечко, 2008).

І. Соколова в дисертації «Професійна підготовка майбутнього вчителя за двома спеціальностями» виокремила теоретичні й методичні основи професійної підготовки майбутнього вчителя на

філологічних факультетах вищих навчальних закладів, зокрема прослідкувала генезу професійної підготовки майбутнього вчителя за двома спеціальностями, що містить спеціальність «іноземна мова», охарактеризувала етапи професійної підготовки вчителя-філолога в 1950–2007 рр., проаналізувала сучасний стан, тенденції та особливості професійної підготовки майбутнього вчителя-філолога в Україні й за кордоном (Соколова, 2008: 23–24).

Хоча в зазначених працях досліджено тільки окремі аспекти професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах України в аналізований нами період, наукові доробки О. Мисечко та І. Соколової розглядаємо як важливе джерело історії розвитку вищої освіти, що представляє багатий фактичний матеріал про професійну підготовку майбутніх учителів іноземних мов.

Фундаментальне дослідження в галузі історії методики навчання іноземних мов в Україні покладено в основу монографії Б. Лабінської «Історичні нариси з методики навчання іноземних мов на західноукраїнських землях (друга половина XIX – перша половина XX ст.)» (Лабінська, 2013: 384).

Отже, аналіз стану дослідження теорії й практики професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов дає підстави констатувати, що вітчизняні вчені зробили повні спроби розкрити деякі аспекти еволюції цього феномена. Проте недостатньо дослідженою залишається практика підготовки майбутніх учителів іноземної мови в зарубіжних країнах.

Мета статті – представити результати аналізу особливостей підготовки майбутніх учителів іноземної мови в Словаччині (рівень магістратури) з метою творчого запровадження позитивних ідей у практику вітчизняних закладів вищої освіти.

Для досягнення визначених мети й завдань дослідження застосовано **комплекс теоретичних методів**, який охоплює метод системного теоретичного аналізу психолого-педагогічної, методичної, лінгвістичної, історичної літератури з проблеми дослідження; метод актуалізації, що дає можливість сконцентрувати увагу на тих фактах, подіях і явищах минулого, які становлять історико-педагогічну цінність для сучасності.

Виклад основного матеріалу. Пріоритетність професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов визначено на державному рівні, а саме в Концепції мовної освіти в Україні (2011), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки (2012), Галузевій концепції

розвитку неперервної педагогічної освіти, проєкти «Шкільний вчитель нового покоління» (2013), Законі України «Про вищу освіту» (2014), Указі Президента України «Про оголошення 2016 року Роком англійської мови в Україні» (2015), проєкті вдосконалення фахової майстерності вчителів англійської мови «Післядипломна педагогічна освіта вчителів іноземних мов» (2016), Концепції «Нової української школи» (2016), «Про освіту» (2017), що спрямовані на покращення іншомовної освіти в Україні, забезпечення якісної підготовки майбутніх учителів іноземних мов, здатних до професійного самовдосконалення.

Питання розроблення стандартів професійної підготовки вчителів відображено в низці міжнародних документів, таких як рекомендація ЮНЕСКО та Міжнародної організації праці (МОП) «Про становище й статус учителів» (1996), «Європейська Хартія регіональних мов або мов меншин» (1996), «На шляху до Європи знань» (1997), «Неперервна освіта у XXI ст.: зміна ролей педагогічного персоналу» (2000) та «Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» (2002).

Проведений аналіз нормативно-правової й педагогічної літератури виявив, що професійна підготовка вчителя іноземної мови складається з теоретико-лінгвістичної, практичної, методичної та професійно орієнтованої теоретичної підготовки.

На нашу думку, теорія, методика й практика нерозривно пов'язані між собою в професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови, і жодна з цих складових не може існувати без двох інших. Тому професійна підготовка вчителя іноземної мови в закладі вищої освіти має охоплювати такі сфери:

- а) мовну теоретичну підготовку (знання теорії та історії іноземної мови);
- б) мовну практичну підготовку (професійно-педагогічне вдосконалення в межах школи);
- в) методичну підготовку (знання теорії й володіння навичками та вміннями працювати з мовним матеріалом під час його введення, закріплення й активізації, формування методичного мислення).

Звернімося до досвіду зарубіжних країн: Словаччина, як країна – член Європейського Союзу, основоположними в державній освітній політиці, зокрема в підготовці вчителів іноземної мови, визначає вимоги й стандарти мовної політики Ради Європи. Приміром, за останні десять років Рада Європи почала кілька проєктів в Австрії, Німеччині, Італії, Нідерландах, Швеції, Фінляндії, Іспанії (Antikainen, 2006: 229). Метою цих

започаткувань є розвиток полілінгвізму в Європі. Особливо варто виділити проекти «Сучасні мови: вивчення, викладання, оцінка. Загальноєвропейська модель» і «Мовна політика для полілінгвальної й полікультурної Європи» (Antikainen, 2006: 79). Вони мають на меті спонукати розробки інструментів планування, що забезпечують загальну основу й термінологію для опису цілей, методів і підходів, навичок, вправ та оцінки у викладанні мов.

У зрізі нашого дослідження вагомим є науково-практичний доробок Словаччини, оскільки завдяки високому рівню професійної компетентності дипломованих фахівців, модернізованій системі освіти, сучасній інфраструктурі й значним інвестиціям у розвиток науки й техніки Словацьку Республіку вважають однією з перспективних країн Європи. Згідно з дослідженням 2019 року, здійсненим міжнародною компанією Education First, яка оцінювала рівень володіння іноземною мовою в країнах світу за спеціальним показником EF English Proficiency Index 2019, Словаччина посіла 25-те місце за рівнем і якістю викладання іноземної мови (англійської) (значення індексу – 58.82). Україна в рейтингу EFEPi посіла 49-те місце зі ста.

Навчальний рік у словацькому університеті складається з 2 семестрів: зимового й літнього. Навчання зазвичай безкоштовне, але студент самостійно оплачує проживання й підручники. Для вступу до університету важливою умовою є знання мови: англійської та/або словацької. Викладання здійснюється лише словацькою мовою, проте значна частина навчальної літератури пропонується англійською.

Для вступу в магістратуру необхідно закінчити 3-річне навчання (120 кредитів) за фахом. Навчання рівня «магістр» триває 2 роки. Для того щоб отримати науковий ступінь, необхідно провчитися мінімум 4 роки й набрати за результатами оцінювання не менше 160 балів. Знання англійської мови обов'язкове (рівень підготовки залежить від програми). Словацькі університети пропонують програми для отримання ступеня відповідно до європейських стандартів (ступені бакалавра, магістра й доктора філософії). Словаччина використовує європейську систему накопичення й обчислення кредитів ECTS, де один рік стаціонарного навчання еквівалентний 60 ECTS-кредитам.

Аналіз численних наукових публікацій, матеріалів про особливості іншомовної підготовки майбутніх учителів таких науковців, як Б. Авво (Авво, 2005), В. Андрущенко (Андрущенко, 2009:

23–27), С. Гринюк (Гринюк, 2011: 72–85), доводить, що навчання іноземним мовам у закладах вищої освіти Словаччини за системою «бакалаврат – магістратура» сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців. Різні форми самостійної роботи й чіткий контроль її результатів сприяють ефективному розвитку творчих здібностей учнів. Наявність в університетах і коледжах Словаччини курсів за вибором спонукає студентів до самостійності, чим забезпечується індивідуальний підхід. З іншого боку, це активізує роботу словацьких викладачів з розширення, поглиблення тематики навчальних курсів для того, щоб зробити їх більш привабливими для студентів. Вважаємо, що зазначені позитивні сторони словацької вищої іншомовної педагогічної освіти можуть бути запозичені українськими закладами вищої освіти.

Однією з найважливіших психологічних особливостей мовлення іноземною є його ситуативність (Абдуліна, 1984: 78). Комунікативні ситуації моделюють акти мовлення, типові для виділеної сфери спілкування. У навчальному процесі закладів вищої освіти Словаччини викладач за допомогою студентів моделює ситуацію спілкування з усіма властивими їй параметрами й у такий спосіб розвиває в майбутніх учителів іноземних мов уміння використовувати мовні засоби відповідно до ситуацій. Мозок людини запам'ятовує пережиті ситуації й конструює майбутні, студент не лише реагує на ситуацію, але й, потрапляючи в неї, прогнозує мовленнєву поведінку, обираючи відповідний стиль. Моделювання комунікативних ситуацій допомагає ефективно формувати навички непідготовленого мовлення в майбутніх викладачів іноземних мов (Авво, 2005).

Проблема комунікативної компетентності й ефективного моделювання комунікативного впливу сьогодні перебуває в центрі уваги словацьких учених. Словацькі програми, що визначають зміст підготовки викладачів іноземних мов до іншомовного спілкування, передбачають розвиток у студентів соціокультурної компетенції, яка охоплює такі компоненти: лінгвокраїнознавчий, соціолінгвістичний, соціально-психологічний і культурологічний. Підготовка вчителів іноземних мов до іншомовного спілкування містить курси з літератури країн досліджуваних мов. У Словаччині для повноцінного опанування іноземної мови майбутній учитель має не лише знати систему мови й мовлення, але й мати сформовані соціокультурні вміння й навички, розуміти культуру країн тих мов, що вивчаються.

У теорії й практиці підготовки до іншомовного спілкування майбутніх учителів іноземних

мов у Словаччині «не існує єдності у визначенні найбільш ефективних методів навчання цих предметів – перевагу віддають змішаним методам» (Амеліна, 2013). Підвищенню ефективності самостійної роботи студентів під час вивчення іноземних мов як важливому напрямку системи підготовки майбутніх учителів значною мірою сприяє широке застосування різних технічних засобів навчання, зокрема сучасні комп'ютерні технології й ресурси мережі Інтернет. Запровадження новітніх мультимедійних технологій у практику викладання іноземних мов є одним з найважливіших завдань українських закладів вищої освіти.

Зміст професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов до іншомовного спілкування в словацьких університетах визначається нормативно-правовими документами, визначеними урядом (UNIPO: 2020). Основними формами організації процесу підготовки до іншомовного спілкування є аудиторні практичні й лабораторні заняття. Принципово те, що організація підготовки педагогів до іншомовного спілкування в словацьких університетах має адаптивний характер: вона прагне пристосуватися до індивідуальних особливостей і запитів студентів і гнучко реагувати на соціокультурні зміни навколишнього середовища, що сприяє адаптації учнів до умов життя, особливо ринку праці.

У Словаччині однією з форм організації підготовки вчителів іноземних мов до іншомовного спілкування є тривалі закордонні стажування, які підтверджують свою результативність. Підготовка вчителів до іншомовного спілкування має на меті в межах комунікативного підходу навчити студента вільно спілкуватися однією або кількома іноземними мовами й глибоко розуміти культуру країн досліджуваних мов.

Методика викладання іноземних мов у Словаччині сьогодні переживає період пошуку нових ефективних шляхів (Шумейко, 2016: 697–699). Такі шляхи словацькі викладачі вбачають в індивідуалізації навчання, яка, на їхню думку, відпо-

відає вимогам часу, а також у створенні методики навчання іноземним мовам, що дає змогу формувати стійкі комунікативно-мовленнєві вміння й навички, озброїти студентів мистецтвом володіння ситуацією спілкування й здатністю управляти процесом спілкування.

Висновки. На основі аналізу системи підготовки вчителів іноземної мови в Словаччині можемо зробити висновок, що вона є ефективною й практикоорієнтованою на отримання здобувачами вищої освіти іншомовної компетенції.

Встановлено, що під впливом соціокультурних чинників європейської інтеграції Словаччини в змісті професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов з'явилися нові педагогічні ідеї, спрямовані на розвиток загальнопрофесійних якостей майбутнього вчителя, що проявилися в розвитку й розробленні теоретико-методологічних засад формування змісту педагогічної освіти, науково обґрунтованих кваліфікаційних характеристик і професіограм, що містять вимоги до мовної підготовки майбутніх учителів іноземних мов; пошуку нових загальнометодологічних підходів, які детермінували специфіку професійної підготовки майбутніх учителів іноземних мов, спрямованість цього процесу на формування іншомовної комунікативної компетенції.

Удосконалення професійної підготовки вчителів іноземної мови в словацьких університетах пов'язане з наданням їй більшої практичної спрямованості шляхом уведення нових практичних компонентів, насамперед професійної практики як складової частини підготовки магістрів окремих гуманітарних спеціальностей.

Розв'язання проблеми якісної підготовки майбутніх учителів іноземних мов в Україні передбачає не пряме запозичення зарубіжного досвіду, а ретельне вивчення теорії та практики педагогічної підготовки вчителя в закладах вищої освіти розвинених країн з демократичними традиціями й адаптацію прогресивних ідей з урахуванням специфіки вітчизняної системи освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Antikainen A. In Search of the Nordic Model in Education. *Scandinavian Journal of Educational Research* 50. 2006. № 3. P. 229–224.
2. Anglický jazyk a kultúra – prekladateľstvo. Požiadavky na prijímacie skúšky z anglického jazyka a kultúry (prekladateľstvo a tlmočnictvo). URL: <http://www.ff.umb.sk/uchadzaci/ponuka-studia-2017-2018/bakalarskystupenstudia-2017-2018/poziadavky-na-prijimacie-skusky-dennaforma/anglicky-jazyk-a-kultura-prekladatelstvo.html>.
3. Абдуллина О., Кузьмин Н. Структура, содержание и методика формирования системы общепедагогических умений и навыков у студентов педагогических институтов. Москва : МГПИ им. В. И. Ленина, 1984. С. 18–34.
4. Авво Б. Методология компетентного подхода в высшем образовании. URL: <http://1.emissia.peterhost.ru/offline/2005/978.htm>.
5. Амеліна С., Гаманюк В. Впровадження європейських освітніх стандартів у систему іншомовної освіти України. *Актуальні проблеми філології і методики викладання мов : збірник наукових праць*. Вип. 9. Кривий Ріг, 2013. С. 162–171.

6. Андрущенко В., Бондар В. Модернізація педагогічної освіти відповідно до викликів XXI століття. *Вища освіта України*. 2009. № 4. С. 17–23.
7. Гринюк С. Загальноєвропейська лінгвістична політика: шляхи впровадження. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова*. 2011, Вип. 94. С. 77–85.
8. Долапчі А. Теорія і практика навчання іноземних мов як складової змісту гімназичної освіти другої половини XIX – початку XX століття : автореф. дис. ... канд. пед. Наук : 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки». Київ, 2008. 23 с.
9. Княжева І. Системний і синергетичний підходи дослідження феномена «методична культура майбутніх викладачів педагогічних дисциплін спеціальності «Дошкільна освіта». *Науковий вісник Миколаївського національного університету ім. В. О. Сухомлинського*. 2015. № 2. С. 82–87.
10. Лабінська Б. Історичні нариси з методики навчання іноземних мов на західноукраїнських землях (друга половина XIX – перша половина XX ст.): монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. 384 с.
11. Мисечко О. Формування системи фахової підготовки вчителя іноземної мови у педагогічних навчальних закладах України (початок XX ст. – початок 1960-х рр.) : монографія. Житомир: Полісся, 2008. 528 с.
12. Соколова І. Професійна підготовка майбутнього вчителя-філолога за двома спеціальностями : монографія. Дніпропетровськ : АРТ–ПРЕС, 2008. С. 23–24.
13. Шумейко Н. Основні напрями словацько-українського співробітництва в галузі вищої освіти. *Україна і світ: діалог мов та культур* : матеріали науково-практичної конференції, Київ, 30 березня – 1 квітня 2016 р.) / за ред. О. Матвієнко. Київ, 2016. С. 697–699.

REFERENCES

1. Antikainen A. In Search of the Nordic Model in Education. *Scandinavian Journal of Educational Research* 50. 2006. № 3. P. 229–24 [In English].
2. Anglický jazyk a kultúra – prekladateľ'stvo. Požiadavky na prijímacie skúšky z anglického jazyka a kultúry (prekladateľ'stvo a tlmočnictvo). [English language and culture - translation. Requirements for entrance exams in English language and culture (translation and interpretation).] [Electronic resource]. available at : <http://www.ff.umb.sk/uchadzaci/ponuka-studia-2017-2018/bakalarskystupen-studia-2017-2018/poziadavky-na-prijimacie-skusky-dennaforma/anglicky-jazyk-a-kultura-prekladatelstvo.html>. [In Slovak].
3. Abdullina O., Kuzmin N. Struktura, zmist i metodyka formuvannia systemy pedahohichnykh umin i navychok u studentiv pedahohichnykh instytutiv. Moskva : MHPI im. V. I. Lenina, [Abdullina O., Kuzmin N. The structure, content and methodology of forming a system of general pedagogical skills of students of pedagogical institutes. Moscow : Moscow State Pedagogical Institute named after V.I. Lenin] 1984. P. 18–34 [In Russian].
4. Avvo B. Metodolohiia kompetentnisnogo pidkhodu u vyshchii osviti. [Avvo B.V. Methodology of a competency-based approach in higher education.] [Electronic resource]. – available at <http://1.emissia.peterhost.ru/offline/2005/978.htm>. [In Russian]
5. Amelina S., Hamaniuk V. Vprovadzheniia yevropeiskykh osvitynykh standartiv u systemu inshomovnoi osvity Ukrainy. Aktualni problemy filolohii i metodyky vykladannia mov : zbirnyk naukovykh prats. Vyp. 9. [Amelina S., Hamaniuk V., Implementation of European educational standards in the system of foreign language education of Ukraine. Actual problems of philology and methods of language teaching: a collection of scientific works. No. 9] Kryvyi Rih, 2013. P. 162–171 [In Ukrainian].
6. Andrushchenko V., Bondar V. Modernizatsiia pedahohichnoi osvity vidpovidno do vyklykiv XXI stolittia. Vyscha osvita Ukrainy. [Andrushchenko V., Bondar V. Modernization of pedagogical education in accordance with the challenges of the 21st century. Higher education in Ukraine.] 2009. № 4. P. 17–23 [In Ukrainian].
7. Hryniuk S. Zahalnoievropeiska lnhvistychna polityka: shliakhy vprovadzheniia. Naukovi zapysky Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. Dragomanova. 2011, Vyp. 94. [Hryniuk S. Pan-European linguistic policy: ways of implementation. Scientific notes of the Dragomanov National Pedagogical University. 2011, Issue 94.]. P. 77–85 [In Ukrainian].
8. Dolapchi A. Teoriia i praktyka navchannia inozemnykh mov yak skladovoi zmistu himnazychnoi osvity druhoi polovyny XIX – pochatku XX stolittia: avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk: spetsialnist 13.00.01 «Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky». Kyiv, [Dolapchi A. Theory and practice of teaching foreign languages as a component of the content of high school education of the second half of the nineteenth – early twentieth centuries. Kyiv] 2008. 23 p. [In Ukrainian].
9. Kniazheva I. Systemnyi i synerhetychnyi pidkhody doslidzhennia fenomena “metodychna kultura maibutnykh vykladachiv pedahohichnykh dystsyplin spetsialnosti “Doshkilna osvita”. Naukovyi visnyk Mykolaiivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. Sukhomlynskoho. [Kniazheva I. Systematic and synergetic approaches to the study of the phenomenon “methodical culture of future teachers of pedagogical disciplines of specialty Preschool education”. Scientific Bulletin of the Mykolayiv National University named after VO Sukhomlinsky.] 2015. № 2. pp. 82–87 [In Ukrainian].
10. Labinska B. Istorychni narysy z metodyky navchannia inozemnykh mov na zakhidnoukrainskykh zemliakh (Labinska B. druha polovyna XIX – persha polovyna XX st.): monohrafiia. Kyiv: Vydavnychiy tsentr KNLU [Historical Essays on the Methods of Teaching Foreign Languages in Western Ukrainian Lands (second half of XIX – first half of XX century) : monograph. Kyiv : KNLU Publishing Center] 2013. 384 p. [In Ukrainian].
11. Mysechko O. Formuvannia systemy fakhovoi pidhotovky vchytelia inozemnoi movy u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (pochatok XX st. – pochatok 1960-kyh rr.): monohrafiia. [Mysechko O. Formation of the system of professional training of foreign language teachers in pedagogical educational institutions of Ukraine (beginning of the twentieth century – beginning of the 1960s): monograph.] Zhytomyr : Polissia, 2008. 528 p. [In Ukrainian]
12. Sokolova I. Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia-filoloha za dvoma spetsialnostiamy: monohrafiia. [Sokolova I. Professional training of the future teacher-philologist in two specialties: monograph.] Dnipro : ART–PRES, 2008. P. 23–24 [In Ukrainian].
13. Shumeiko N. Osnovni napriamy slovatsko-ukrainskoho spivrobitnytstva v haluzi vyshchoi osvity. Ukraina i svet: dialoh mov ta kultur: materialy naukovo-praktychnoi konferentsii (30.03–01.04. 2016 roku, m. Kyiv) / za redaktsiieiu O. Matviienko. [Shumeiko N. Main directions of Slovak-Ukrainian cooperation in the field of higher education. Ukraine and the World: Dialogue of Languages and Cultures: Proceedings of a Scientific and Practical Conference (March 30–01, 2016, Kyiv) / edited by O. Matvienko.] Kyiv, 2016. P. 697–699 [In Ukrainian].